

— У Беларусі ёсць свае каскадзёры?!
— Ёсць і каскадзёры, і добрыя піратэхнікі. Замежныя піратэхнікі здзіўляліся: нашы спецыялісты рабілі за два-тры дублі тое, што можна здымаць увесь дзень. Неабходна толькі паставіць задачу і сказаць, што ёсць бюджэт, — яны арганізуюць усё.

— **Калі закрунулі пытанне спецыялістаў, як справы з кадрамі для кіно?**

— Кадраў не хапае. Не хапае не толькі спецыялістаў, але і людзей, якія мысляць крэатыўна. Асабліва што датычыцца яркіх рэжысёраў, апэратараў, мастакоў, сцэнарыстаў, грымёраў. Неабходна гадаваць выканаўчых прадзюсараў, якія могуць арганізаваць здымачны працэс. З кадрамі ёсць праблема, і гэта скажа не толькі «Беларусьфільм», але і прыватныя кампаніі. Хтосьці хоча вялікія грошы, хтосьці з'ехаў за мяжу, а хтосьці яшчэ не змог навучыцца ці не хоча мяняцца. Трэба абнаўляць кінасупольнасць і фарміраваць больш прафесійнае асяроддзе, якое не жые мінулымі правіламі. Кіназдымачная група павінна адказаць не толькі за працэс, але і за канчатковы вынік. А ў нас некаторыя спецыялісты працуюць толькі на працэс, таму і ёсць пытанні да прадукцыі. Калі пачынаюцца размовы: «Дзе айчынае кіно?», кажу, што дзяржава стварыла ўмовы, а пытанне да вас — рэжысёраў, сцэнарыстаў, апэратараў: чаму вы не знялі якасна? Кіно робяць не дырэктары і не міністры. Я не здымаю адказнасці з адміністрацыі кінастудыі, мы спрабуем перабудоўвацца ўсё і хочам піншаму падысці да арганізацыі здымачнага працэсу.

— **На кінастудыі зараз ідзе працэс рэстаўрацыі старых кінафільмаў. Раскажыце пра гэту дзейнасць.**

— Гэту работу неабходна было пачаць гадоў дзясц таму. У нас, у адной з нямногіх кінастудый постсавецкай, прасторы кінабібліятэка засталася за намі. Мы апошнія гады вярталі маёмасныя правы кінастудыі на большую колькасць фільмаў. Кінабібліятэка змяшчае фонд у 650 мастацкіх фільмаў розных жанраў, 2000 дакументальных стужак і 250 анімацыйных. Частка з іх не адпавядае цяперашнім тэхнічным крытэрыям. Патрабуюцца алічбаванне, абнаўленне гуку і колеракарэкцыі. Потым гэтыя стужкі магчыма перадаць у іншыя краіны для прагляду. Але і беларускія тэлеканалы сёння перайшлі на HD, і глядач хоча бачыць больш якасную карцінку.

Кадр з мультфільма «Зоркі сёмага неба».

Нашы фільмы гатовы набыць, але неабходна больш высокая якасць. Спачатку пачалі рэстаўрацыю самастойна, а сёлета дзяржава нас падтрымала грашымі: дапамагла набыць абсталяванне. У гэтым годзе мы павінны 1320 хвілін фільмаў адрэстаўраваць за мэтавыя грошы і пусціць у продаж абноўленыя версіі. Зараз ідзе рэстаўрацыя фільмаў «Канстанцін Заслонаў», «Горад майстроў», «Юрка, сын камандзіра». Да Дня Незалежнасці хочам паказаць адрэстаўраванага «Канстанціна Заслонава». Маюць патрэбу ў рэстаўрацыі фільмы Віктара Турава і фільмы па творах Івана Шамякіна, Івана Мележа.

— **Сёлета анімацыйная студыя «Беларусьфільма» адзначыла паўвекавы юбілей. З нагоды выйшаў і першы поўнаметражны айчынный мультфільм. Раскажыце пра гэты кірунак кінастудыі.**

— У нас выдатная школа анімацыйнага кіно са старымі традыцыямі. У жанры

анімацыі здымаюць не толькі забаўляльнае кіно, але і фестывальнае — сапраўдныя творы мастацтва. Час уносіць карэктывы, і неабходна выкарыстоўваць сучасныя тэхналогіі 2D, 3D. Мы закупілі некалькі працоўных станцый і плануем адправіць на павышэнне кваліфікацыі спецыялістаў па анімацыі.

Закончылі поўнаметражны мультфільм «Зоркі сёмага неба». Гэта беларускі анімацыйны мюзікл. У ім шмат песень на музыку Леаніда Шырына. Тэма фільма досыць актуальная — стаўленне да інтэрэнту, патуранне слабасцяў, уздзеянне на маладых людзей. Мульцікі атрымаўся цікавы. І ўжо ёсць прапановы купіць фільм ад іншых краін. Прадставілі яго ў нашых кінатэатрах. Таксама мы пачалі работу па стварэнні поўнаметражнага анімацыйнага фільма ў тэхніцы 3D «Песня Сірын», які прысвечаны нашай гісторыі, міфалогіі. Гэты прыгодніцкі фільм будзе стварацца тры гады.

— **«Хочацца зняць кіно, якое прыцягне і рускіх, і амерыканцаў, і кітайцаў, і індусаў, а таксама будзе запатрабавана ў інтэрнэт-прасторы».**

Беларускія мульцікі — не толькі для дзіцячай аўдыторыі. Мы зрабілі падзейны паказ мультфільма «263 ночы» з элементамі дакументалістыкі. Гэта фільм пра Мінскае гета. Закадравы тэкст чытае Арыстарх Ліванаў, гукаапэратар Віктар Морс — легенды савецкага кіно.

— **Якія праблемныя пытанні выходзяць на першы план у айчынных спецыялістаў кіно сёння?**

— Мы недастаткова займаемца самапіярам, не хапае грошай. Мы, беларусы, не вельмі любім сябе і лічы, што дзесьці лепей. Я задаю пытанне: «А ты глядзеш, перш чым крытыкаваць? Ты спачатку паглядзі, а потым рабі высновы».

Сёння мы перабудоўваем стратэгію адносінаў з кінематографістамі, больш дакладна вызначаем для сябе задачы. То-бок я зацікаўлены працаваць не на працэс, а на канкрэтны вынік. Таму і адбываюцца рэформы. Хтосьці лічыць мяне разбуральнікам традыцый, але прыйшоў час паглядзець на кінаіндустрыю па-іншаму. Мы ўжо не можам існаваць як раней.

Запашальнік

«Мы вывучаем асяроддзе»: прэзентацыя фестывалю «Манумент»

Чаму манументалізм нам неабходны? Як можна візуалізаваць гісторыю краіны? І чаму нам трэба браць прыклад з італьянцаў? Зусім хутка ў Мінску адкрыецца фестываль «Манумент». Падчас прэс-канферэнцыі арганізатары падзяліліся планами, а таксама падрабязна расказалі аб манументалізме.

Глеб ОТЧЫК, старшыня Беларускага саюза мастакоў, кажа:

— Мастакі-манументалісты адрозніваюцца ад проста жывапісцаў тым, што ствараюць роспісы, вітражы і фрэскі. Гэта не камерцыйны від мастацтва, таму можна казаць аб тым, што манументалісты працуюць для душы. Менавіта ў гэтым і палягае ўнікальная рыса фестывалю: наведвальнікі ўбачаць патаемнае, вельмі асабістае мастацтва.

Нельга забыць аб беларускіх заснавальніках кірунку. Асновы былі закладзены Аляксандрам Кішчанкам, Маём Данцыгам, Гаўрыілам Вашчанкам і Уладзімірам Стальмашонкам. **Мастацтвазнаўца Наталля ШАРАН-ГОВІЧ** дадае:

— Узлёт айчыннага манументальнага мастацтва прыйшоўся на 1970—1980-я гады. У 1961-м была створана кафедра ў тэатральна-мастацкім інстытуце, а ў 1969-м — секцыя манументальна-дэкаратыўнага мастацтва пры Саюзе мастакоў. То-бок у сямідзясятых гэты пласт мастацтва ўжо сфарміраваўся і меў вялікую папулярнасць. На сёння гэта можа здавацца не такім ужо відавочным, але ўявіць нашу гарадскую прастору без манументальнага мастацтва немагчыма.

На пытанне «Чаму мы не можам абысціся без ма-

Праграма фестывалю

17 чэрвеня, Палац мастацтваў. Адкрыццё агульнага праекта-форума «Манумент».

21 чэрвеня, галерэя «Мастацтва». Выстава графікі мастакоў-манументалістаў.

22 чэрвеня, галерэя «БелАрт». Асобны выставачны праект мастака-манументаліста Аляся Сушы.

23 чэрвеня, мастацкая галерэя твораў Л. Д. Шчамялёва. Праекты мастакоў Камілія Камала і Сямёна Дамарада.

24 чэрвеня, выставачная зала імя А. Бембеля. Персанальная выстава мастака-манументаліста Віктара Нямяцова.

30 чэрвеня, арт-гасцёўня «Высокае месца». Выстава работ маладых мастакоў-манументалістаў.

Выстава работ студэнтаў кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва БДАМ. Арганізатары ўдакладняць дату правядзення пазней.

нументалізму?» адказаў **куратор фестывалю Васіль ЗЯНЬКО:**

— Манументалізм існуе ў нашай паўсядзённасці. Яго можна сустрэць і ў метро, і ў будынках дзяржаўных устаноў, і ў музеях. Мастакі фарміруюць знешні і ўнутраны вобраз гарадской архітэктуры, аблічча нашай культуры і краіны.

— Пяць гадоў я быў у журы конкурсу, які праводзіцца ў Фларэнцыі, — дадае Глеб Отчык. — Звярну вашу ўвагу на тое, што шэсцьдзесят працэнтаў сусветнай манументальнай культурнай спадчыны засяроджана ў Італіі. І вось калі ты сустракаеш дзяцей, якія выходзяць са сцяны будынка і ўзнікаюць сярод фрэсак, вітражоў і іншых эстэтычна каштоўных рэчаў, то разумееш, што яны вырастаюць людзьмі з правільным светаўспрыманням. А калі мы

існуем у шэрых панэльках і ў нас нічога няма — аб чым тады можа ісці гаворка? Мы павінны выходзіць з ліфта і бачыць пано, якое распавядае аб прыродзе Беларусі, аб нашых нацыянальных асветніках. Толькі тады ў нас узнікне зусім іншы візуальны густ. Падчас фестывалю мы паспрабуем падрабязней асветліць гэтую праблему.

Фестываль «Манумент» будзе складацца з шэрагу міні-праектаў. Наведвальнікі ўбачаць жывапіс, скульптуры і інсталяцыі мастакоў-манументалістаў.

Падчас форуму запланаваны сустрэчы з мастакамі і аўтарскія экскурсіі. Таксама будзе арганізаваны круглы стол, тэма якога прысвечана захаванню культурнай спадчыны манументальнага мастацтва.

Арына КАРПОВІЧ.

Вечарыны ў Гальшанскім замку

Класічныя музычныя вечары каля сцен Мірскага замка, здаецца, знайшлі працяг у аналагічным культурным мерапрыемстве на Ашмяншчыне, якое, магчыма, стане пастаянным. **Каля сцен замка Сапегаў у Гальшанам таксама зладзілі творчую вечарыну.**

Пасля нядаўняга адкрыцця для наведвальнікаў Паўночнай вежы замка гістарычны будынак стаў цэнтральным месцам падзей шматлікіх мерапрыемстваў края. На выхадных падчас тэатралізаванай пастаноўкі госці сустрэліся з Паўлам Сапегам, Соф'яй Гальшанскай, Белай дамай і Чорным манахам. Такая падача легендаў і паданняў краю вельмі падабаецца і запамінаецца гледцам. Зладзілі таксама майстар-клас па сярэднявечных танцах і квэст-гульні для прыхільнікаў містыкі.

Мясцовыя майстры паказвалі, як нараджаюцца ганчарныя вырабы, цацкі хэнд-мэйд і лялькі-абярэг. Падмацоўваліся госці слівавай гарбатай ды духмянай юшкай. А надвечоркам усіх чакалі канцэрт інструментальнай музыкі і арыгінальныя кампазі-

цыі, якія Ігар Задарожны, саліст Белдзяржфілармоніі, выканаў на крыштальнай арфе, сабранай з вінных келіхаў, і піле.

19 чэрвеня Соф'я Гальшанская ізноў чакае гасцей на свята ў сваёй рэзідэнцыі і абячае светлае шоу. А дапамагаць ёй будуць музычны калектыв «Арацэя» і гістарычны клуб «Шатландская пяхота». Астатнія сюрпрызы арганізатары пакуль не раскрываюць.

Ірына СІДАРОК.